Kódszám:

Državni izpitni center

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

M 0 6 2 1 3 1 1 1

MAGYAR NYELV MINT ANYANYELV

1. FELADATLAP

IRODALMI ESSZÉ

2006. augusztus 23-án / 150 perc

Engedélyezett segédeszközök:
az érettségiző diák töltőtollat vagy golyóstollat hoz magával; kap két (2) értékelőlapot és két (2) üres lapot a vázlat elkészítéséhez.

ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

UTASÍTÁSOK

Figyelmesen olvassa el az alábbi utasításokat! Semmit se hagyjon ki!

Ne lapozzon a felügyelő tanár engedélyezése nélkül!

Kódszámát ragassza vagy írja be az erre kijelölt helyre!

Figyelmesen olvassa el az esszé utasításait! A mellékelt szöveget munkája megkönnyítése érdekében ki is tépheti.

Dolgozata vázlatát a mellékelt lapokra írja!

A vázlatot nem értékeljük.

Töltőtollal vagy golyóstollal írjon! Írása olvasható legyen! Az olvashatatlan esszéket nem értékeljük.

Eredményes munkát kívánunk!

A feladatlap 12 oldalas.

© RIC 2006

Scientia Est Potentia Potentia Scientia Est Potentia Potentia Scientia Est Potentia Scien

MELLÉKLET A B) CÍMHEZ

Figyelmesen olvassa el a szövegrészletet!

[…] Ó, istenem, miért tettem? Miért is tettem? Miért tettem?

A gondolatai halálra kínozták. Nem bírta elviselni őket. Széthányt ágya szélén ült, a feje majd szétrepedt, ahogy halántékára szorította a kezét. Rohanni akart. Énjének egy része már repült, de nem tudta, hova. Csak rohanni... De miközben futott, már húzta is vissza valami. Vissza akart jönni Helenhez, hogy elnyerje bocsánatát. Nem kért ő túl sokat. Az ember megbocsát embertársának – ki más bocsátana meg. Ő megmagyarázná, ha Helen meghallgatná. A kimagyarázkodással közelebb kerül az ember ahhoz, akit megbántott; mintha azzal, hogy megbántottad, okot szolgáltatnál a szeretetére. Elment – mondaná – a parkba, és várt rá, hogy meghallgassa, amit mondani akart neki. Úgy érezete, tudja, mit fog mondani a lány: azt, hogy szereti; ez pedig azt jelenti, hogy hamarosan egymáséi lesznek. Ez járt a fejében, míg ott ült és várt, hogy hallgassa, mit mond a lány, és egyszersmind halálos félelemben gubbasztott: sohasem fog szólni, el fogja veszíteni abban a pillanatban, ahogy megtudja, miért dobta ki az apja őt a fűszerüzletből. Mit is mondhatna neki erről az ügyről. Órák hosszat ült ott és gondolkozott: mit mondjon neki. Végül is megéhezett. Éjfélkor elindult, hogy vegyen magának egy pizzát, ehelyett azonban egy kocsmába tért be. Ott, amint meglátta saját ábrázatát a tükörben, a hangulata egészen megváltozott, mintha valaki hosszú orrot mutatott volna neki. Voltál-e valaha életedben máshol – kérdezte attól az embertől ott a tükörben –, mint egy bűvös kör közepében? Cselekedtél-e valaha is másként, mint helytelenül? Amikor visszatért a parkba, Ward Minogue erőszakoskodott a lánnyal. Kis híján megölte Wardot. Aztán, mikor Helent a karjában tartotta, és a lány végül is sírva vallotta be, hogy szereti, kínzó reménytelenség tört fel benne, hogy itt a vég, és soha többé nem látja a lányt. Úgy érezte, szeretnie kell, mielőtt még örökre elveszíti. A lány könyörgött, hogy ne, ne tegye, de ő nem tudott hinni neki, hiszen ugyanakkor azt is mondta, hogy szereti. Azt gondolta, csak el kell kezdeni, aztán majd jön utánam. Így aztán megtette. Szerelemmel szerette a lányt. Helennek ezt tudnia kellett volna. Nem lett volna szabad megvadulnia, öklével az arcába vágni, elmondani mindennek, elrohanni tőle, elszökni a bocsánatkérése, a könyörgése, a megbánása elől.

Jézusom, mit tettem?

Felnyögött; a boldog befejezés helyett elviselhetetlen bűz fojtogatja. Bárcsak gyökerestül téphetné ki magából azt, amit tett, bár összezúzhatná és elpusztíthatná. De ami megtörtént, nem másíthatja meg. Ott lappangott, ahol soha többé nem emelhette rá a kezét: a bűzös emlékezetében. Gondolatai örökkön-örökké fojtogatni fogják. Túl sok vétket követett el. Valahol meg kellett volna állania, irányt kellett volna változtatni, megmásítania a sorsát, önmagát. Le kellett volna ráznia magáról világgyűlöletét, tisztességes képzettségre kellett volna szert tennie, megélhetést teremtenie, és egy rendes lányhoz kellett volna csatlakoznia. Akarat nélkül élt, zátonyra futtatott minden jó szándékot. Bevallotta-e valaha is Morrisnak a betörést? Vajon nem lopott-e a pénztárból az utolsó percig, amíg ki nem dobták? Egyetlen szörnyű tettével a parkban vajon nem gyilkolta-e meg utolsó szép reményét, utolsó lehetőségét: a szerelmet, amelyre oly sokáig várt? Átkozott élete ide-oda rugdalta, akárhová vetődött; ő maga soha nem szegült ellene. Minden szellő felkapta, semmit sem mondhatott a magáénak, még annyi tapasztalatot sem, amennyi megfelelt volna évei számának. Aki mögött tapasztalat van, az legalább azt tudja, hogy mikor kell elkezdeni, és hol kell abbahagyni, ő semmihez sem értett, csak az önmarcangoláshoz. Énje, amit titokban olyan becsben tartott, legfeljebb annyit ér, mint egy döglött patkány. Bűzlik.

Kiáltása most már megijesztette Tessie-t. Frank felállt, hogy elrohanjon, de már minden utat bejárt. Már nem volt hova meneküljön. A szoba összezsugorodott. Az ágy feléje repült. Kelepcébe került, ereje elhagyta, kiáltani akart, de nem tudott. Meg akarta ölni magát, és ugyanakkor félelmetes felismerés vágott beléje: annak ellenére, hogy nem úgy cselekedett, ahogyan kellett, mégis, mindvégig szigorúan tiszta erkölcsű ember volt.

Bernard Malamud: A segéd (részlet)
Akkord / Ciceró, 1998. 190–192.

ÜRES OLDAL

Az alábbi két cím közül válasszon egyet! Karikázza be az előtte levő betűjelet!

A) "Egyetlen ideált se szabad megvalósítani." (Kosztolányi)
(Értekező iskolai irodalmi esszé Kosztolányi Dezső Édes Anna című regénye alapján)

Szempontok:

- Ismertesse a regény keletkezéstörténetét és témáját!
- Mutassa be az orvos regénybeli szerepét és értékrendjét! Fejtse ki, hogyan vélekedik az egyenlőségről az úri társaság, és hogyan ő!
- Bizonyítsa, hogy az orvos magányos hős! Vizsgálja meg, hogyan ítéli meg a főszereplő tettét!
- Fejtse ki véleményét a mű ismeretében a dolgozatcím üzenetéről és a moviszteri magatartásról!

B) "...véget lehet vetni a rossznak..."? (Malamud)
(Elemző-értékelő iskolai irodalmi esszé Malamud A segéd c. regényének részlete alapján)

Szempontok:

- Összegezze az előzményeket, ismertesse a szövegrészlet elbeszélésmódját!
- Mutassa be a főszereplő lelkiállapotát, elemezze mindkét fél szempontjából a szerelmi konfliktust!
- Vizsgálja meg, mivel szembesül a főhős régmúltja és közelmúltja elemzésekor, hogyan értékeli eddigi életét és jellemét!
- A dolgozatcím kérdésére válaszolva foglaljon állást, valóban tiszta erkölcsű ember-e a főhős!

A szempontok sorrendjét nem kötelező betartani.
Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, valamint a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

A dolgozat terjedelme: 700–1000 szó.